

י' טבת, תשס"ג

15 בדצמבר 2002

תפוצה: א', נצ' (1), ב' (3), ג' (1), ד' (2), ו'

הנדון: חוזר מס הכנסה מס' 19/2002 – מקצועית

נושא: הרפורמה במס הכנסה – קופות גמל, קרנות השתלמות ופוליסות לביטוח חיים

1. כללי

ביום 4 באוגוסט 2002 פורסם ברשומות תיקון מס' 132 לפקודה (להלן - "התיקון"), הקובע דין חדש בקשר למשיכת כספים מקופות גמל לתגמולים, מקרנות השתלמות ומפוליסות ביטוח חיים כפי שיפורט להלן.

במסגרת התיקון ועל פי הוראות המעבר שבסעיף 90(א), נקבע בסעיפים 3(ה) ו- 3(ה) לפקודה, שהחל מיום 1/1/03 (להלן - "היום הקובע"), הפרשי הצמדה, ריבית ורווחים אחרים (להלן - "הריבית"), אשר קיבל יחיד (עמית) מחשבונו בקופת גמל לתגמולים ובקרן השתלמות ושמקורם בהפקדות החל מהיום הקובע, יראו אותם כהכנסה מריבית. כמו כן נקבע, כי ריבית זו אשר נצברה בקופות גמל מסוג תגמולים והשתלמות, וכן ריבית שנצברה במרכיב החסכון הקיים בפוליסות לביטוח חיים, תחויב במס.

הוראות אלה משתלבות עם הוראות חדשות נוספות שנקבעו אף הן בתיקון, ואשר במסגרתן ימוסו מהיום הקובע רווחים שנצברו באפיקי חסכון אחרים כדוגמת פקדונות, תוכניות חסכון ורווחי הון בבורסה.

מודגש, כי בכל הנוגע למשיכה מקופת גמל לקצבה/לפיצויים ולמשיכות שלא כדין – לא נעשה כל שינוי, והאמור בחוזר זה לא יחול על משיכות כנ"ל.

2. הוראות התיקון בנוגע לקופות גמל לתגמולים

2.1 הוראות התיקון בנוגע למשיכות מקופות גמל לתגמולים חלות הן על עמית-שכיר והן על עמית-עצמאי (להלן - "עמית"), הן על קופות גמל בנקאיות ופרטיות, והן על פוליסות הוניות (לרבות נספח הון לפוליסות קצבה שהוכרו כקופות גמל לתגמולים).

"עמית" בחוזר זה מתייחס ליחיד שהוא עמית-שכיר או עמית-עצמאי, וכן לעמית קיבוץ או לעמית מושב שיתופי - בשינויים המחויבים.

2.2 עמית בקופת גמל לתגמולים אשר ימשוך כספים מחשבונו בקופה בהתאם לכללים (הכללים הנם הכללים שנקבעו מכוח סעיף 47 לפקודה), וכספים אלה מקורם בהפקדות העמית או מעבידו החל מהיום הקובע, ישלם מס על מרכיב הריבית. יובהר שהמס יוטל על הריבית שנצברה בשל הפקדות החל מהיום הקובע בלבד, וזאת ללא קשר לתקופה שבשלה בוצעו ההפקדות.

יודגש, כי ריבית על הפקדות שבוצעו בקופת גמל לפני היום הקובע, תמשיך להיות פטורה ממס, וזאת על פי הוראות סעיפים 9(17) ו 9(18) לפקודה כנוסחם קודם לתיקון מס' 132 לפקודה, ובלבד שמשיכת הכספים מקופת הגמל נעשתה בהתאם לכללים ולא חל עליהם סעיף 87 לפקודה בעת משיכתם.

2.3 בסעיף 125ג(ב)(1) לפקודה (סעיף חדש), נקבע ששיעור המס על הריבית הנו 15%.

2.4 במשיכת הסכומים הבאים יחולו ההוראות כמפורט להלן:

2.4.1 סכומי הפקדות המעביד (הקרן) במשיכה שבהתאם לכללים - פטורים ממס מכוח סעיף 9(17) לפקודה (חל על עמית-שכיר בלבד).

2.4.2 הפרשי הצמדה יהיו פטורים ממס על פי הוראות סעיף 9(18) לפקודה (לא כולל סכומים שמשך מעביד מקופת פיצויים), ובלבד שאינם חייבים במס על פי סעיף 3(ד) או 87 לפקודה. דהיינו, הפרשי הצמדה שקיבל יחיד מקופת גמל לתגמולים ואשר מקורם בסכומים שהפקידו היחיד או מעבידו לקופת הגמל, פטורים ממס.

2.4.3 ריבית שמשך עמית בהגיעו לגיל 60 שנים, וזאת לאחר שחלפו 15 שנים ממועד ההפקדה הראשונה לאותה קופה, ושמקורה ב"תקרת ההפקדה המוטבת", פטורה ממס.

לעניין זה, "תקרת ההפקדה המוטבת" הנה כאמור בסעיף 9(א18)(א) לפקודה - הפקדה לקופות גמל לתגמולים שאינה עולה על סך של 18,400 ש"ח לעמית (בשנת המס 2002).

2.4.4. ריבית שמשך עמית לאחר שחלפו חמש שנים ממועד ההפקדה הראשונה, והפקדה זו שולמה לקופה לאחר שמלאו לעמית 60 שנים, ושמקורה בהפקדות עד ל"תקרת ההפקדה המוטבת" כאמור בסעיף 2.4.3. לעיל, פטורה ממס על פי הוראות סעיף 9(א18)(א) לפקודה. יודגש, כי עמית שהפקיד בקופה לראשונה בטרם מלאו לו 60 שנים, יחולו לגביו הוראות סעיף 2.4.3. לעיל.

2.4.5. בפטירת העמית - ריבית המשולמת ליורשיו, ושמקורה ב"תקרת ההפקדה המוטבת", פטורה ממס בהתאם להוראות סעיף 9(א18)(א) לפקודה, ובלבד שהכספים נמשכו בעת פטירת העמית.

2.4.6. במידה ובחר היורש (הזכאי כמשמעותו בתקנה 34ב(ב) לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד - 1964), "להיכנס לנעליו של העמית-המוריש", ולהמשיך להפקיד כספים בחשבון שהועבר לבעלותו כאמור בתקנה 34ב(ג)(2), לא יחול האמור בסעיף 2.4.5 לעיל, ויראו בכך כאילו היה היורש לעמית החל מיום שהעמית-המוריש היה לעמית, ויהא עליו להגיע לגיל פרישה כאמור בסעיף 9(א18)(א) לפקודה.

2.4.7. עמית-עצמאי שחלות עליו הוראות סעיף 9(5)(ב) לפקודה, והיתה לו בין היתר הכנסה מריבית שמקורה בכספי פיצויים או ביטוח שקיבל בשל פגיעת גוף ואשר הופקדו על ידו בקופת גמל, יהא זכאי בנוסף לפטורים המפורטים לעיל, לפטור מוגדל עד לסכום כולל של 120,000 ש"ח (סכום זה עודכן בתיקון לתיקון מס' 132 לפקודה). יש לציין, כי תוספת הפטור (ההפרש שבין תקרת הסכום הנקוב בסעיף 9(5)(ב) בסך של 56,400 ש"ח, לבין הסך של 120,000 ש"ח), תחול על הכנסתו של הנכה או העיוור מריבית בלבד. הסכום הכולל האמור, מתייחס לסה"כ הכנסותיו מריבית מתוכניות חיסכון, מפיקדונות ומקופות גמל, ושמקורה בהפקדות כספי הפיצויים או הביטוח בשל פגיעת הגוף כאמור.

דוגמא:

יחיד נפגע בתאונה וקיבל פיצויים בשל פגיעתו הגופנית. את כספי הפיצויים שקיבל הפקיד בקופת גמל לאחר היום הקובע. היחיד משך את הכספים (קרן, הפרשי הצמדה, ריבית ורווחים אחרים) כעבור 15 שנים ממועד ההפקדה הראשונה, ובאותה שנה היתה לו הכנסה שאינה מיגיעה אישית (לדוגמא רווח הון) בסך של 60,000 ש"ח.

פתרון:

במקרה זה, היחיד יהיה פטור ממס על הקרן והפרשי ההצמדה, ואילו על הריבית יהיה פטור עד לסכום של - 63,600 ש"ח = 120,000-56,400 בנוסף, היחיד יהיה פטור על הכנסתו מרווח הון עד לגובה התקרה בסך של 56,400 ש"ח.

2.4.8. סכומים שמשך עמית בניגוד לכללים וחלות עליהם הוראות משיכה שלא כדין לפי סעיף 87 לפקודה ומכוחו, יחויבו במס בשיעור של 35%, בהתאם לאותם לכללים.

2.5. למען הסר ספק, יראו כקופת גמל לתגמולים עליה יחול התיקון, כל אחת מהקופות הבאות:

2.5.1. קופת גמל לתגמולים המתנהלת ע"י בנקים או חברות לניהול קופות גמל, המיועדת לעמיתים שכירים או עצמאיים (לרבות קופות גמל לעמית קיבוץ ולעמית מושב שיתופי).

2.5.2. פוליסת ביטוח מסוג תגמולים הוני לעמיתים עצמאיים, וכן ופוליסת ביטוח מסוג תגמולים לעמיתים שכירים ("פוליסת ביטוח מנהלים לעמיתים שכירים").

2.5.3. "נספח הון" אשר צורף לפוליסת ביטוח מנהלים מסוג קצבה לעמיתים שכירים.

2.6. דוגמא:

להלן פירוט הכספים שנצברו לעמית בקופת גמל לתגמולים:

200,000 ש"ח	סכומים שהופקדו עד ליום 31.12.2002:
20,000 ש"ח	ריבית שנצברה על סכומים אלו
40,000 ש"ח	הפרשי הצמדה שנצברו על סכומים אלו

100,000 ש"ח	סכומים שהופקדו החל מיום 01.01.2003 עד
	ל"תקרת ההפקדה המוטבת"
11,000 ש"ח	ריבית שנצברה על סכומים אלו
80,000 ש"ח	סכומים שהופקדו החל מיום 01.01.2003 מעל
	ל"תקרת ההפקדה המוטבת"
7,000 ש"ח	ריבית שנצברה על סכומים אלו
	הפרשי הצמדה שנצברו על סכומים שהופקדו
<u>36,000 ש"ח</u>	החל מיום 01.01.2003
494,000 ש"ח	סך הסכומים שנצברו בקופת העמית:

א. אם העמית מושך את הסכומים שנצברו בקופה כדין בגיל פרישה (60 שנים) ולאחר 15 שנים ממועד התשלום הראשון לקופת הגמל, אזי רק הריבית שנצברה בגין הסכומים שהופקדו החל מיום 01.01.2003 מעל ל"תקרת ההפקדה המוטבת" חייבת במס בשיעור של 15%. יתר הסכומים יהיו פטורים ממס בעת משיכתם על ידי העמית.

הריבית החייבת במס הנה: 7,000

המס לתשלום: $7,000 * 0.15 = 1,050$

ב. אם המשיכה כדין, לאחר 15 שנים ממועד התשלום הראשון לקופת הגמל אך בטרם הגיע העמית לגיל פרישה, הסכומים שיהיו חייבים במס הם הריבית שנצמחה על ההפקדות לקופה החל מיום 01.01.2003.

במקרה זה, הריבית החייבת במס הנה: $7,000 + 11,000 = 18,000$

המס לתשלום: $18,000 * 0.15 = 2,700$

ג. אם מועד התשלום הראשון היה לאחר שמלאו לעמית 60 שנים וחלפו 5 שנים לפחות ממועד זה, אזי רק הריבית שנצברה על הסכומים שהופקדו החל מיום 01.01.2003 מעל ל"תקרת ההפקדה המוטבת" חייבת במס (ראה התוצאה שבסעיף א לעיל).

ד. אם מועד התשלום הראשון היה בשנה שבה מלאו לעמית 59 שנים וחלפו 6 שנים מיום ההפקדה הראשונה, אזי המשיכה כדין ובהתאם לתקנות, אך הריבית אינה פטורה ממס מכח סעיף 9(א18) לפקודה (מכיוון שהעמית הצטרף לקופה לפני גיל 60 שנים ולא השלים 15 שנות ותק). דהיינו, הסכומים שחייבים במס בעת משיכת כספי הקרן הנם סך הריבית שנצברה על ההפקדות החל מיום 01.01.2003 - 18,000 ש"ח, ושיעור המס על ריבית זו הנו 15%.

ה. אם העמית הפקיד כספים לראשונה בקופה בהיותו בגיל 22 שנים ומשך את הכספים בהגיעו לגיל 28 שנים מסיבה כלשהי, אזי המדובר במשיכה שלא כדין. במקרה שכזה, כל הסכומים שנצברו בקופה, לרבות ההפקדות יהיו חייבים במס בשיעור של 35%.

הסכום החייב במס הינו: 494,000

המס לתשלום: $494,000 * 0.35 = 172,900$

2.7. יודגש, כי התקרה הנקובה בסעיף הנה לסך הפקדותיו של העמית בשנת המס לכל קופותיו. דהיינו, עמית שברשותו מספר קופות גמל יהא זכאי ל"תקרת הפקדה מוטבת" אחת כוללת בסך של 18,400 ש"ח, וזאת עבור כלל הפקדותיו בקופות הגמל באותה שנה.

דוגמא:

לעמית שתי קופות גמל לתגמולים, האחת כשכיר והאחרת כעצמאי (הקופות נפתחו באותה עת). בקופה כעצמאי הופקדו 500,000 ש"ח לשיעורין, חודש בחודשו, כאשר מתוכם 200,000 ש"ח לאחר היום הקובע.

להלן פירוט הסכומים העומדים לזכותו בקופות הגמל הן כשכיר והן כעצמאי:

קופ"ג- שכיר	קופ"ג- עצמאי	
200,000 ש"ח	300,000 ש"ח	סכומים שהופקדו עד ליום 31.12.2002:
20,000 ש"ח	20,000 ש"ח	ריבית שנצברה על סכומים אלו
40,000 ש"ח	13,000 ש"ח	הפרשי הצמדה שנצברו על סכומים אלו

100,000 ש"ח	-	סכומים שהופקדו החל מיום 01.01.2003 עד ל"תקרת ההפקדה המוטבת"
11,000 ש"ח	-	ריבית שנצברה בשל סכומים אלו
80,000 ש"ח	200,000	סכומים שהופקדו החל מיום 01.01.2003 מעל ל"תקרת ההפקדה המוטבת"
7,000 ש"ח	17,000	ריבית שנצברה על סכומים אלו
		הפרשי הצמדה שנצברו על סכומים שהופקדו החל מיום 01.01.2003
<u>36,000 ש"ח</u>	<u>13,000</u>	
494,000 ש"ח	563,000 ש"ח	סך הסכומים שנצברו בקופת העמית:

לאחר גיל פרישה וצבירת ותק של 15 שנים ממועד התשלום הראשון לכל אחת מהקופות, החליט העמית למשוך את הכספים שנצברו לזכותו בשתי הקופות.

לכאורה, המשיכות עומדות בתנאי הפטור הקבועים בסעיף 9(א18) לפקודה ולפיכך סכומי המשיכות פטורים ממס, אך יש לשים לב שכבר בקופתו כעמית-שכיר חרג מ"תקרת ההפקדה המוטבת", שהרי הפטור הנו לכל שנה בנפרד על סך הפקדותיו לכל הקופות גם יחד.

לפיכך, על הכנסות מריבית שנצברה על ההפקדות שמעל ל"תקרת ההפקדה המוטבת" החל מהיום הקובע בקופתו כעמית-שכיר יהיה חייב במס, וכן על סך כל הריבית שנצברה על כל הפקדותיו החל מהיום הקובע בקופתו כעמית-עצמאי (העמית מיצה את תקרת הפטור בגין אותן שנות הפקדה כבר בקופתו כעמית-שכיר).

$$\text{סך הריבית החייבת במס: } 17,000 + 7,000 = 24,000$$

$$\text{סך המס לתשלום: } 24,000 * 0.15 = 3,600$$

הערה לגבי עמית-קיבוץ בקופת גמל לתגמולים:

עמדת אגף מס הכנסה הנה, שסעיפים 9(18) ו 9(18א) כנוסחם לאחר תיקון מס' 132 לפקודה חלים גם על עמית-קיבוץ. דהיינו, הפרשי הצמדה בשל הפקדות עמית-קיבוץ לקופות גמל לתגמולים יהיו פטורים ממס (ובלבד שהמשיכה הנה בהתאם לתקנה 38א לתקנות קופות הגמל), ואילו ריבית ורווחים אחרים שנצברו בשל הפקדות עמית-קיבוץ לקופות גמל לתגמולים יחויבו במס בשיעור של 15%, אך זאת בכפוף לאמור בסעיף 9(18א) לפקודה. המשמעות הנה, שיש לראות במשיכות כספים מקופות גמל לתגמולים המבוצעות על ידי הקיבוץ, כאילו היו משיכותיהם של העמיתים עצמם שהנם יחידים.

3. הוראות התיקון בנוגע לקרנות השתלמות:

הוראות התיקון בנוגע לקרנות השתלמות חלות הן על עמית-שכיר והן על עמית-עצמאי.

3.1. עמית שכיר

3.1.1 עמית בקרן השתלמות אשר ימשוך כספים מחשבוננו, יהא חייב במס בגין הריבית שנצברה

על הסכומים שהופקדו בקרן ההשתלמות על ידו או על ידי מעבידו, החל מהיום הקובע. סכומים שהופקדו כדין ושמקורם בהפקדות שבוצעו לפני היום הקובע – יהיו פטורים ממס, ובלבד שנמשכו במועדים הקבועים בסעיף 9(16א) לפקודה (כפי שנקבע בסעיף 90א) בהוראות המעבר לתיקון מס' 132 לפקודה). יודגש, כי לא חל כל שינוי במועדים הקבועים בסעיף 9(16א) לפקודה.

3.1.2 בסעיף 125ג(ב)(1) לפקודה (סעיף חדש), נקבע כי שיעור המס על הריבית הנו 15%, ובלבד שהעמית משך את הכספים במועדים הקבועים בסעיף 9(16א) לפקודה. במידה והעמית משך את הכספים קודם לכן, יחולו שיעורי המס השולי כאמור בסעיף 121 לפקודה.

3.1.3 במשיכת הסכומים הבאים יחולו ההוראות כמפורט להלן:

. סכומים שנמשכו (קרן + ריבית) במועדים הקבועים בסעיף 9(16א) לפקודה, ושמקורם בהפקדות המעביד אשר לא חויבו במס בהתאם להוראות סעיף 3(ה) לפקודה, בעת הפקדתם לקרן, או שמקורם בהפקדות העובד שלא עלו על שלישי או שיעור אחר שנקבע מהסכום ששילם המעביד (כפי שנקבע בסעיף זה), יהיו פטורים ממס. במלים אחרות, סכומים שמקורם בהפקדות עד לתקרות כאמור לעיל יהיו פטורים ממס, ובלבד שנמשכו במועדים הקבועים בסעיף 9(16א) לפקודה.

. הפרשי הצמדה שנצברו על סך ההפקדות לקרן יהיו פטורים ממס, ובלבד שנמשכו במועדים הקבועים בסעיף 9(16א) לפקודה.

. במשיכת סכומים מקרן השתלמות לפני המועדים הקבועים בסעיף 9(16א) לפקודה, יהיו הן הפקדות המעביד שלא חויבו במס בעת ההפקדה לפי סעיף 3(ה) לפקודה, והן הפרשי ההצמדה, הריבית והרווחים האחרים על סך ההפקדות לקרן, חייבים במס השולי, וזאת בהתאם להוראות סעיף 121 לפקודה. הוראה זו תחול גם על סכומים שמקורם בהפקדות מלפני היום הקובע. דהיינו, רק הפקדות העובד ואותו חלק מהפקדות המעביד אשר חויב במס בעת ההפקדה לקרן, לא יחויבו במס.

3.1.4. דוגמא:

א. להלן סכומי ההפקדות שהפקידו העמית ומעבידו לקרן השתלמות על שם העמית:

200,000 ש"ח	סכומים שהופקדו ע"י המעביד עד ליום 31.12.2002:
40,000 ש"ח	מתוכם - חלק המעביד מעל התקרה הנקובה בסעיף 3(ה)
50,000 ש"ח	סכומים שהופקדו ע"י העובד עד ליום 31.12.2002:
10,000 ש"ח	מתוכם - חלק העובד מעל התקרה הנקובה בסעיף 3(ה)
20,000 ש"ח	ריבית שנצברה על סכומים שהופקדו עד ליום 01.01.2003
40,000 ש"ח	הפרשי הצמדה שנצברו על סכומים שהופקדו עד ליום 31.12.2002

100,000 ש"ח	סכומים שהופקדו החל מיום 01.01.2003:
20,000 ש"ח	מתוכם - חלק המעביד מעל התקרה הנקובה בסעיף 3(ה)
25,000 ש"ח	סכומים שהופקדו ע"י העובד עד ליום 31.12.2002:
5,000 ש"ח	מתוכם - חלק העובד מעל התקרה הנקובה בסעיף 3(ה)
6,000 ש"ח	הריבית שנצברה על סכומים שהופקדו החל מיום 01.01.2003 והנם עד התקרה הנקובה בסעיף 3(ה).
4,000 ש"ח	הריבית שנצברה על סכומים שהופקדו החל מ- 01.01.2003 והנם מעל התקרה הנקובה בסעיף 3(ה).
<u>20,000 ש"ח</u>	הפרשי הצמדה שנצברו בשל סכומים שהופקדו החל מיום 01.01.2003.
465,000 ש"ח	סך הסכומים בקופת העמית:

העמית משך את הסכומים שנצברו בקרן לאחר 5 שנות ותק בקופה מסיבה כלשהי. המס השולי של העמית הנו 50%.

מאחר והמשיכה נעשתה לפני המועדים הקבועים בסעיף 9(א16) לפקודה, אזי כל הסכומים שנצברו בקופה, למעט סכומי הפקדות העובד וסכומי הפקדות המעביד שחויבו במס בעת ההפקדה (חרגו מהתקרה הנקובה בסעיף 3(ה) לפקודה), חייבים במס בשיעור המס השולי של העמית - 50%.

סכום ההכנסה החייבת:

$$-465,000 \quad 25,000-20,000-50,000-40,000 = 330,000$$

המס לתשלום:

$$330,00 * 0.5 = 165,000$$

ב. אותם הנתונים, אך העמית משך את כספי הקרן לאחר שצבר 6 שנות ותק בהתאם לקבוע בסעיף 9(א16).

מאחר והמשיכה הנה במועד הקבוע בסעיף 9(א16), אזי כל הסכומים העומדים לזכותו בקופה, למעט הריבית שנצברה החל מהיום הקובע על ההפקדות שחרגו מהתקרה, פטורים ממס.

הכנסה מריבית החייבת במס: 4,000

המס לתשלום: $4,000 * 0.15 = 600$

3.2 עמית עצמאי

3.2.1 עמית עצמאי בקרן השתלמות לעצמאיים אשר ימשוך כספים מחשבוננו, יהיה חייב במס על

הריבית שנצברה החל מהיום הקובע. ביחס לכך נקבע, שהריבית שתחויב במס הנה הריבית שתיצבר על הפקדות שבוצעו החל מיום 01.12.2002.

סכומים שהופקדו כדין ושמקורם בהפקדות שבוצעו לפני היום הקובע – הריבית עליהם תהיה פטורה ממס, ובלבד שנמשכו במועדים הקבועים בסעיף 9(ב16) לפקודה, והכל לפי הוראות המעבר.

יודגש כי לא חל כל שינוי במועדים הקבועים בסעיף 9(ב16) לפקודה.

3.2.2 בסעיף 125ג(ב)(1) לפקודה (סעיף חדש), נקבע כי שיעור המס על הריבית הוא 15%. אם

משיכת הכספים נעשתה לפני המועדים הקבועים בסעיף 9(ב16) לפקודה, יחולו שיעורי המס כאמור בסעיף 121 לפקודה.

3.2.3 במשיכת הסכומים הבאים יחולו ההוראות כמפורט להלן:

- א. סכומים שנמשכו (קרן + ריבית) במועדים הקבועים בסעיף 9(16ב) לפקודה, ושמקורם בהפקדות עד לסכום השווה ל- 7% מ"תקרת ההכנסה הקובעת" (הכוונה היא לסך הסכום שהפקיד העמית בפועל בכל שנה ואשר לא עלה על התקרה כאמור), יהיו פטורים ממס. הכנסה קובעת לעניין זה הנה תקרת ההכנסה הקובעת כהגדרתה בסעיף 17(א5) לפקודה ולא הכנסתו החייבת של העמית בפועל.
- ב. הפרשי הצמדה שנצברו על סך ההפקדות לקרן יהיו פטורים ממס, ובלבד שנמשכו במועדים הקבועים בסעיף 9(16ב) לפקודה.
- ג. סכומים שנמשכו מהקרן לפני המועדים הקבועים בסעיף 9(16ב) לפקודה, ושאינם סכומים שלא הותרו כהוצאה בעת הפקדתם (בהתאם להוראות סעיף 17(א5) לפקודה), מהווים הכנסה על פי הוראות סעיף 3(ה2) לפקודה, ולפיכך חייבים הם במס השולי בהתאם להוראות סעיף 121 לפקודה. הוראה זו תחול גם על סכומים שמקורם בהפקדות שלפני היום הקובע. יש לוודא מהו הוותק שצבר העמית בקופה, ועל סמך דוחות שנים קודמות שהגיש הנישום לקבוע מהן ההוצאות שהותרו לנישום בשל הפקדותיו לקרן ההשתלמות.

3.2.4 דוגמא:

עמית עצמאי מפקיד כספים בקרן השתלמות החל מיום 1.1.2000. להלן פירוט הפקדותיו:

שנת ההפקדה	הכנסה חייבת (1)2	"תקרת ההכנסה הקובעת" הנקובה בסעיף 17(א5)	הפקדה בקופה בפועל	לא הותר כהוצאה לפי 17(א5)	7% מ"תקרת ההכנסה הקובעת"	הפקדות עד לסכום של 7% מ"תקרת ההכנסה הקובעת"	סכומי הפקדות שמעל ל- 7% מ"תקרת ההכנסה הקובעת" בכל שנה
2000	180,000	199,000	12,000	4,500	13,930	12,000	-
2001	220,000	199,000	15,000	6,045	13,930	13,930	1,070 (לא רלוונטי)
2002	180,000	202,000	13,000	4,900	14,140	13,000	-
2003	220,000	202,000	15,000	5,910	14,140	14,140	860
2004	180,000	202,000	12,000	4,500	14,140	12,000	-
2005	<u>180,000</u>	<u>202,000</u>	<u>12,000</u>	<u>4,500</u>	<u>14,140</u>	<u>12,000</u>	-
סה"כ				30,355			

נתונים נוספים:

1. הריבית והפרשי ההצמדה שנצברו על ההפקדות שהופקדו עד ליום הקובע הנם 5,000 ו-2,000 ש"ח בהתאמה.

2. הריבית והפרשי ההצמדה שנצברו על ההפקדות שהופקדו החל מהיום הקובע הנם 10,000 ו-6,000 ש"ח בהתאמה.

פתרון:

משיכת הפקדות שלא הותרו כהוצאה בעת הפקדתן לפי סעיף 17(א5) לפקודה - אינן מהוות הכנסות החייבות במס לפי סעיף 3(ה2) לפקודה (30,355 ש"ח).

יתר ההפקדות - מאחר ונמשכו במועדים הקבועים בסעיף 9(ב16), הרי הן פטורות ממס. לו נמשכו טרם מועדים אלו, היו חייבות במס השולי בהתאם להוראות סעיף 121 לפקודה. הפרשי ההצמדה - מאחר והמשיכה כאמור הנה בהתאם למועדים הקבועים בסעיף 9(ב16) לפקודה, הרי הם פטורים ממס (8,000 ש"ח = 6,000 + 2,000).

הריבית - מאחר והמשיכה הנה כאמור במועדים הקבועים בסעיף 9(ב16) לפקודה הרי:

א. הריבית שמקורה בהפקדות שהופקדו לפני היום הקובע - פטורה ממס (5,000 ש"ח).

ב. הריבית שמקורה בהפקדות שהופקדו החל מהיום הקובע ושאין עולות על 7% מ"תקרת ההכנסה הקובעת" - פטורה ממס.

סך ההפקדות החל מהיום הקובע – 39,000 ש"ח = 15,000+12,000+12,000

סך ההפקדות החורגות כאמור לעיל והופקדו החל מהיום הקובע - 860 ש"ח.

חישוב הריבית - 9,780 ש"ח = $(860/39,000) * (10,000 - 10,000)$

ג. הריבית שמקורה בהפקדות שהופקדו החל מהיום הקובע והעולות על 7% מ"תקרת ההכנסה הקובעת" - חייבת במס בשיעור של 15%.

חישוב הריבית - 220 ש"ח = $10,000 * (860/39,000)$

חישוב המס - 33 ש"ח = $220 * 0.15$

4. פוליסות ביטוח חיים שאינן מוכרות כקופות גמל

4.1. סעיף 19(9) לפקודה ערב התיקון, קבע פטור ממס על סכומים שהתקבלו על פי פוליסה

לביטוח חיים כמפורט בסעיף. עמדת אגף מס הכנסה הנה שסעיף הפטור חל על סכומים שהתקבלו בגין מרכיב ה"ריסק" (סיכון) בלבד – מקרה מות המבוטח.

במסגרת התיקון הובהרה עמדת האגף, לפיה הפטור לפי הסעיף לא יחול על מרכיב החסכון או סכום הנובע ממנו. כמו כן, הבהיר התיקון שהפטור יחול רק במותו חלילה של המבוטח.

4.2. בהגדרת "תוכנית חסכון" שהוספה במסגרת תיקון סעיף 1 לפקודה, נקבע כי כתוכנית חסכון יחשב גם מרכיב החסכון בפוליסת ביטוח חיים או תוכנית חסכון שצורפה לפוליסה כאמור ושאושרה ע"י המפקח על הביטוח (להלן - "מרכיב החסכון").

דהיינו, דין הכנסות ריבית ממרכיב החסכון בפוליסות ביטוח, כדין הכנסות ריבית מתוכנית חסכון בבנק, ויחולו עליהן הוראות סעיפים 125ג – 125ו לפקודה. לפיכך, הכנסות מריבית ורווחים אחרים שנצברו החל מהיום הקובע ושמקורם במרכיב החיסכון יחויבו במס בשיעור של 15%, וזאת אם מרכיב החיסכון צמוד במלואו למדד המחירים לצרכן או לשער החליפין של המטבע. אולם, כשמדובר בפוליסת ביטוח חיים שאושרה כפוליסה משתתפת ברווחי תיק ההשקעות של חברת הביטוח, שיעור המס שינוכה מהריבית והרווחים האחרים יהא גם הוא 15%, אולם שר האוצר רשאי לקבוע בתקנות שיעור מס גבוה יותר. ביחס לכך נקבע, שהריבית והרווחים האחרים שיחויבו במס הנם הריבית והרווחים האחרים שנצברו על הפקדות שבוצעו החל מיום 01.12.2002 ואילך. הפרשי הצמדה שנצברו במקרים אלה על מרכיב החיסכון יהיו פטורים ממס, וזאת בהתאם להוראות סעיף 9(13) לפקודה.

4.3. פטורים וניכויים לגמלאים ולבעלי הכנסות נמוכות כמפורט בסעיפים 125ד - 125ו לפקודה (לפירוט נוסף ראה חוזר מס הכנסה מס' 20/2002 – מקצועית/משפטית), יחולו על הכנסות ריבית כאמור.

4.4. בנסיבות הקבועות בסעיף 9(5) לפקודה יחול הפטור הקבוע בסעיף 9(5)(ב), וזאת אם לנישום יש הכנסות ריבית המשתלמות גם על מרכיב החסכון בפוליסת ביטוח חיים בשנת המס, כמפורט בסעיף 2.4.7. לעיל.

4.5. כאמור לעיל, על ריבית שמקורה במרכיב החסכון שבפוליסת ביטוח חיים והנובעת מהפקדות החל מהיום הקובע, יחול מס בשיעור של 15% או שיעור אחר – לפי העניין. יש לשים לב, כי על הכנסות מריבית ורווחים אחרים שמקורם בהפקדות מלפני היום הקובע, יחול שיעור המס השולי כאמור בסעיף 121 לפקודה.

5. קטינים

סעיף 66(א)(3) לפקודה קובע כי יראו את ההכנסה של קטין (ילד שטרם מלאו לו 18 שנים בשנת המס), מריבית ורווחים אחרים המשולמים מקופת גמל או תוכנית חסכון, כהכנסת ההורה שהוא בן

הזוג הרשום לכל דבר ועניין, לרבות לגבי הפטורים. כך למשל, "תקרת ההפקדה המוטבת" שבסעיפים 9(א16), 9(ב16) ו 9(א18), תהא על פי בן הזוג הרשום בלבד, ולא תינתנה כפל תקרות (אחת בשל בן הזוג הרשום והשניה בשל הקטין).

6. הוראות הפעלה

- 6.1 הקופות יבחינו בין כספים שהופקדו עד ליום הקובע ובין כספים שהופקדו החל מהיום הקובע.
- 6.2 עבור הסכומים שהופקדו החל מהיום הקובע, יערכו הקופות הבחנה כדלקמן:
 - א. עבור קופות גמל לתגמולים -
 1. סכומים שהופקדו החל מיום 01.01.2003 עד ל"תקרת ההפקדה המוטבת".
 2. ריבית שנצברה בשל סכומים שהופקדו החל מיום 01.01.2003 עד ל"תקרת ההפקדה המוטבת".
 3. סכומים שהופקדו החל מיום 01.01.2003 מעל ל"תקרת ההפקדה המוטבת".
 4. ריבית שנצברה בשל סכומים שהופקדו החל מיום 01.01.2003 מעל לתקרת ההפקדה המוטבת.
 5. הפרשי הצמדה שנצברו בשל סכומים שהופקדו החל מיום 01.01.2003.
 - ב. עבור קרנות השתלמות לשכיר -
 1. סכומים שהופקדו החל מיום 01.01.2003 - חלק המעביד.
 2. סכומים שהופקדו החל מיום 01.01.2003 - חלק המעביד מעל התקרה הנקובה בסעיף 3(ה).
 3. סכומים שהופקדו ע"י העובד עד ליום 01.01.2003.
 4. סכומים שהופקדו ע"י העובד עד ליום 01.01.2003 - חלק העובד מעל התקרה הנקובה בסעיף 3(ה) לפקודה.
 5. הריבית שנצברה בשל סכומים שהופקדו החל מ- 01.01.2003 והנם עד התקרה הנקובה בסעיף 3(ה).
 6. הריבית שנצברה בשל סכומים שהופקדו החל מיום 01.01.2003 והנם מעל התקרה הנקובה בסעיף 3(ה).
 7. הפרשי הצמדה שנצברו בשל סכומים שהופקדו החל מיום 01.01.2003.
- ג. עבור קרנות השתלמות לעצמאי -
 1. סכומים שהופקדו החל מיום 01.01.2003 עד לתקרת ההפקדה שבסעיף.

2. ריבית שנצברה בשל סכומים שהופקדו החל מיום 01.01.2003 עד לתקרת ההפקדה שבסעיף.
3. סכומים שהופקדו החל מיום 01.01.2003 מעל לתקרת ההפקדה שבסעיף.
4. ריבית שנצברה בשל סכומים שהופקדו החל מיום 01.01.2003 מעל לתקרת ההפקדה שבסעיף.
5. הפרשי הצמדה שנצברו בשל סכומים שהופקדו החל מיום 01.01.2003.
- 6.3. בעת כל משיכה של עמית מחשבוננו בקופת גמל, קרן השתלמות או פוליסת ביטוח חיים, תבצע הקופה ניכוי מס במקור בשיעור של 15% כפי שנקבע .
- הניכוי במקור ושיעורו ייקבעו בהתאם לכללים ולנתוני המשיכה, והכל כפי שפורט לעיל. לדוגמא, אם עמית בקופת גמל לתגמולים בעל 15 שנות ותק בחשבוננו, מושך כספים לפני גיל פרישה, שיעור הניכוי במקור יהא 15%, והניכוי יעשה על הריבית שנצברה בשל כל הסכומים שהופקדו החל מיום 01.01.2003 מבלי להפחית את סכומי "ההפקדה המוטבת".
- במידה והעמית ימושך את כספו מקופת הגמל כאמור אך לאחר גיל פרישה, שיעור הניכוי במקור יהא 15%, והניכוי במקור יעשה על הריבית שנצברה בשל הסכומים שהופקדו החל מיום 01.01.2003 ואשר עלו על "תקרת ההפקדה המוטבת".
- כמו כן, אם עמית בקופת גמל לתגמולים בעל 5 שנות ותק בחשבוננו, מושך כספים לאחר גיל פרישה, ומועד ההפקדה הראשון לקופה היה לאחר שמלאו לעמית 60 שנים, שיעור הניכוי במקור יהא 15%, והניכוי במקור יעשה על הריבית שנצברה בשל הסכומים שהופקדו החל מיום 01.01.2003 ואשר עלו על "תקרת ההפקדה המוטבת" (בכפוף לחובת מילוי ט' 2401 על ידי העמית אשר יוגש לקופה על ידו).
- 6.4. החזרים בשל מס שנוכה ביתר ומתן פטור לנכים בהתאם לסעיף 9(5)(ב) לפקודה, יעשו בדרך של מתן אישור על פטור או הקטנת ניכוי במקור, על ידי פקיד השומה בלבד.

ב ב ר כ ה ,

נ צ י ב ו ת מ ס ה כ נ ס ה ו מ י ס ו י מ ק ר ק ע י ן

מצ"ב:

1. נספח א' – 3 טבלאות עזר המשקפות את התיקון.
2. נספח ב' - טופס 2401.